

Reis rond de wereld is visueel spektakel

Frank van der Salm richt de camera al 25 jaar op metropolen. Het Nederlands Fotomuseum toont nu een scherpe selectie beelden.

Door onze medewerker **Tracy Metz**

Na 25 jaar fotograferen een oeuvre overhouden van 241 foto's: Frank van der Salm is streng voor zichzelf. Op de tentoonstelling in het Nederlands Fotomuseum waarmee hij in samenwerking met stichting Paradox die kwart eeuw markeert, zijn zelfs maar 38 foto's te zien. En die worden ook nog over drie periodes verdeeld, met per keer twaalf tot veertien foto's. Zo werkt hij: de saus steeds verder inkoken totdat je de rijke essentie overhoudt.

De ingrediënten van die saus komen uit de hele wereld. Van der Salms werk concentreert zich rond één thema, dat wel mondiaal is: de metropool. De manier waarop wij over de hele wereld onze steden bouwen en inrichten, is de expressie van onze tijd, zegt hij. Maar die stedenbouw en de architectuur waarmee die wordt gevuld, wordt steeds meer inwisselbaar. Het is Instagram(-*manability*) dat bepaalt wat er wordt gebouwd.

De expositie heet dan ook *NOWHERE: Imagining the Global City*. De titel is bedacht door Irma Boom, die ook de magistrale begeleidende publicatie ontwierp. Woordspelingen zijn linke soep, maar deze met de W als schakel werkt. Daarmee bevat de titel zowel het onthechte van 'nowhere' als het plaatsgebundene van 'now here'. Overal en nergens. Dat tweeledige is ook van toepassing op de tentoonstelling zelf, die uit twee radicaal verschillende delen bestaat.

Van der Salm noemt de tentoonstelling zelf geen retrospectief, nee, hij kijkt hiermee juist vooruit. Dat geldt zeker voor de hypnotiserende videowall die hij heeft gecreëerd met data-ontwerpers van het bureau RNDR, het AI-lab van de UvA en met muziek van componist Henry Vega.

Waar Bas Vroege van Paradox cu-

FOTO FRANK VAN DER SALM

Frank van der Salm, **Entracte**, 2016. Van der Salms werk concentreert zich rond één thema, dat wel mondiaal is: de metropool.

rator is van de foto's, is in de videowall die rol weggelegd voor AI, artificiële intelligentie. Aan de hand van 41 tags - variërend van 24/7 tot *alienation, nature, consumption* en *imagination* - gaf de fotograaf iedere foto een score van één tot tien voor de relevantie van die tag. Vervolgens zoekt AI naar nieuwe verbanden tussen de beelden aan de hand van deze betekenissen. Een grijze lijn verbeeldt de route die AI door de cloud neemt om die beelden bij elkaar te brengen. Het is behalve een visueel spektakel ook een intrigerende reis door een denkbeeldige dataruimte aan de hand van beelden van echte fysieke plekken.

Oprekken van de grenzen

Waar de beelden in de dynamische videowall doorlopend bewegen, overlappen en weer verdwijnen, is de ruimte erachter sereen ingericht met een aantal mooi uitgelichte stalen stellages. Per stelling hangt er één foto, soms met video aan de achterkant. Het zijn op zichzelf staande beelden, zonder chronologie, over de hele wereld genomen - zoals zijn hele oeuvre, hij werkt niet in series.

De technische perfectie van de beelden maakt dat je je erin kunt verliezen, of het nu gaat om een grote afdruk van een etalage van een drogist in Hongkong met honderden in-

trigerende verpakkingen, of een klein beeld van een gloeiend rood verlichte gang in de bibliotheek van OMA in Seattle.

Binnen één beeld kun je verschillende soorten diepte ervaren, bijvoorbeeld het half onscherpe beeld van nachtelijk Zürich met daaroverheen een beeld van de verre ruimte van NASA. De lichtjes van de stad bij nacht twinkelen als sterren, bij de NASA zijn het geen sterren maar hele sterrenstelsels. De uiteenlopende schalen smelten samen in het fotografische vlak.

Je moet niet denken dat je na afloop een samenhangend beeld hebt van het werk van Frank van der

Salm. Sowieso zul je er dus drie keer naartoe moeten om (nog maar) 38 van de 241 foto's te zien - of koop het prachtige boek, met een sterk essay van architectuurcriticus Aaron Betsky, die het over dit werk heeft als een modern vagevuur. Maar het is wel een portret van hoe Van der Salm denkt en de grenzen van de fotografie oprekt.

Fotografie

Frank van der Salm: NOWHERE: Imagining the Global City,

t/m 3/10 in het Nederlands Fotomuseum, Rotterdam.

●●●●○